

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/6/2008

NASTROJE SPOŁECZNE W STYCZNIU

KOMUNIKAT Z BADAŃ

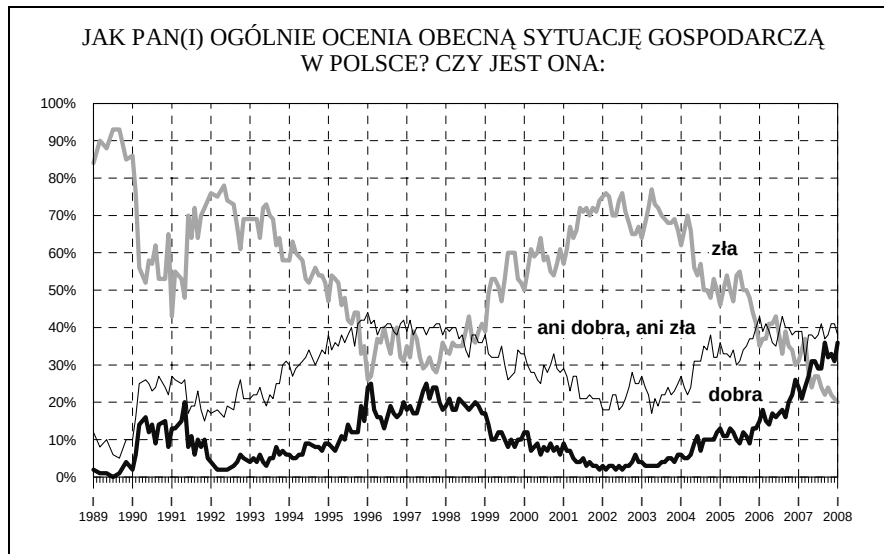
WARSZAWA, STYCZEŃ 2008

PRZEDRUK I ROZPOWSZECZNIANIE MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

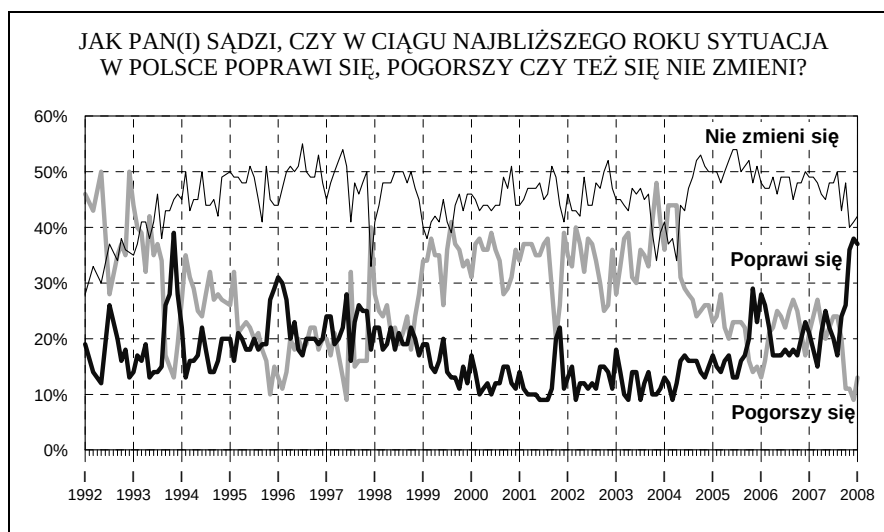
Znak jakości przyznany CBOS przez Organizację Firm Badania Opinii i Rynku
12 października 2007 roku

- ❑ Rozwój sytuacji w kraju pozytywnie ocenia większość Polaków (53%). Już trzeci miesiąc z rzędu nastroje społeczne są bardzo dobre, utrzymują się na poziomie nienotowanym przez nas od kilkunastu lat. W styczniu nieco poprawiły się oceny sytuacji politycznej i gospodarczej.

Pominięto „trudno powiedzieć”

- ❑ Nieznacznie gorsze niż przed miesiącem są przewidywania dotyczące zarówno ogólnej sytuacji w kraju w ciągu najbliższego roku, jak i jej szczegółowych aspektów – politycznego i gospodarczego, nadal jednak optymiści znacznie przeważają nad pesymistami.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Od trzech miesięcy utrzymują się w Polsce bardzo dobre nastroje społeczne. Styczniowe badanie¹ wykazało dalszą minimalną poprawę ocen sytuacji gospodarczej i politycznej oraz niewielkie pogorszenie przewidywań dotyczących obu tych dziedzin, a także ogólnej sytuacji w kraju. W pozostałych wskaźnikach nie odnotowaliśmy większych zmian. Trzeba też zaznaczyć, że lekkie pogorszenie nastrojów dotyczących sytuacji w zakładach pracy i bezpieczeństwa zatrudnienia, które obserwowaliśmy w grudniu, nie okazało się trwałe.

OCENY

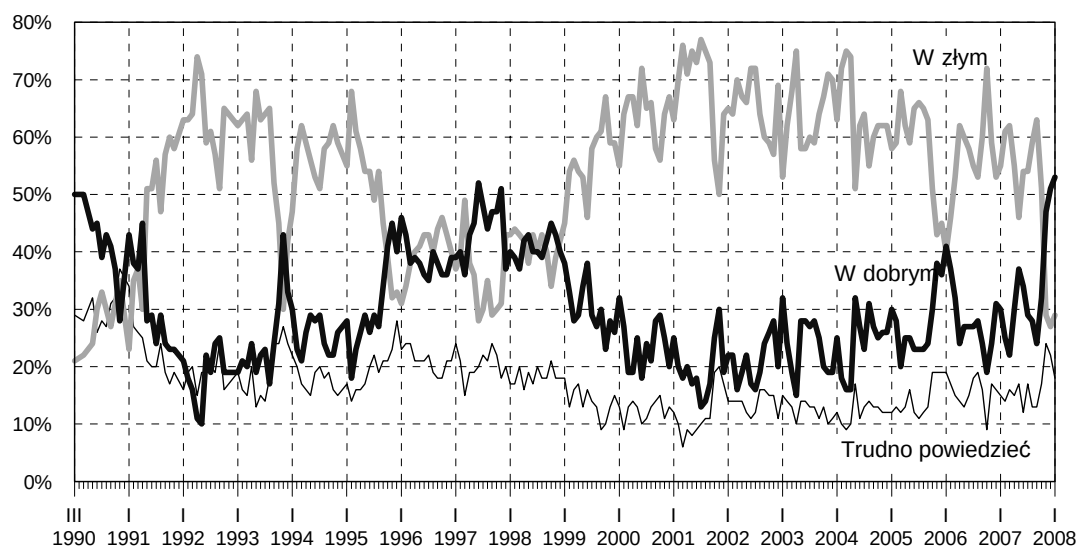
W styczniu opinie o **rozwoju sytuacji w kraju** pozostały na poziomie z poprzedniego miesiąca. Nadal ci, którzy sądzą, że sprawy w Polsce zmierzają w dobrym kierunku (53%), zdecydowanie przeważają nad będącymi przeciwnego zdania (29%).

Tabela 1

Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
W dobrym	30	25	22	30	37	34	29	28	24	32	47	51	53
W złym	55	61	62	55	46	54	54	59	63	51	29	27	29
Trudno powiedzieć	15	14	16	15	17	12	17	13	13	17	24	22	18

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (212) zrealizowano w dniach 4-7 stycznia 2008 roku na liczącej 890 osób reprezentatywnej próbie losowej dorosłych mieszkańców Polski.

RYS. 1. CZY, OGÓLNIE RZECZ BIORĄC, SYTUACJA W NASZYM KRAJU ZMIERZA W DOBRYM CZY TEŻ W ZŁYM KIERUNKU?

Osoby uważające, że sprawy w Polsce zmierzają w dobrym kierunku, przeważają niemal we wszystkich grupach społeczno-demograficznych. Wyjątek stanowią respondenci źle oceniający swoje warunki bytowe, wśród których częstsze są złe oceny sytuacji w kraju niż dobre. Znacząco więcej niż przeciętnie negatywnych opinii na ten temat jest również wśród emerytów, rencistów, ankietowanych powyżej 54 roku życia, osób najslabiej wykształconych i uzyskujących najniższe dochody oraz robotników niewykwalifikowanych. Sytuację w kraju gorzej oceniają kobiety niż mężczyźni, gorzej też respondenci o poglądach lewicowych niż ci, którzy identyfikują się z prawicą. Natomiast im lepiej wykształceni są badani, im wyższe uzyskują dochody *per capita* i lepiej oceniają warunki materialne swoich gospodarstw domowych, tym częściej wyrażają pozytywne opinie o kierunku rozwoju sytuacji w kraju. Najwięcej takich osób jest wśród inteligencji i kadry kierowniczej (patrz tabele aneksowe).

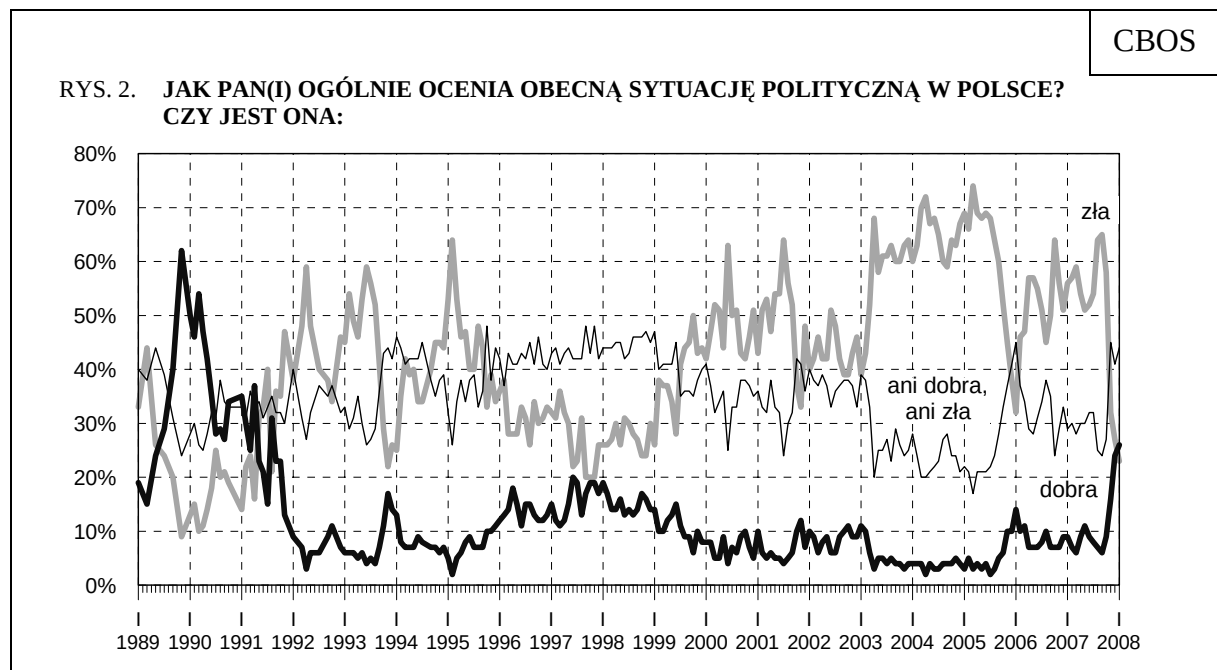
W objętych analizą potencjalnych elektoratach zwolennicy PO, a także PSL i LiD w większości dobrze oceniają rozwój sytuacji w Polsce. O ile jednak wśród wyborców PO negatywnych opinii na ten temat jest stosunkowo mało, o tyle wśród wyborców PSL – znacznie więcej niż przeciętnie w całej populacji. W elektoracie PiS również przeważają pozytywne opinie o rozwoju sytuacji w kraju, jednak oceny negatywne są niemal równie częste.

Tabela 2

Potencjalne elektoraty*	Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?		
	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	69	17	14
PSL	58	38	4
Lewica i Demokraci	57	26	17
PiS	46	41	13
Niezdeterminowani, na kogo głosować	31	20	49
Niezdeterminowani, czy głosować	52	31	17
Niezamierzający głosować	35	44	21

* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych. Pominięto elektoraty nielicznie reprezentowane w badanej próbie

Opinie o **sytuacji politycznej** polepszyły się nieznacznie, ale po raz pierwszy od 1991 roku oceny dobre (26%) przeważają nad złymi (23%, spadek od grudnia ubiegłego roku o 4 punkty). Nadal jednak największa grupa badanych (44%, wzrost o 3 punkty) ocenia obecną sytuację polityczną jako przeciętną.

Pominięto „trudno powiedzieć”

Tabela 3

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację polityczną w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- dobra	8	7	6	9	11	9	8	7	6	9	16	24	26
- ani dobra, ani zła	29	30	28	30	30	32	32	25	24	27	45	41	44
- zła	56	57	59	54	51	52	54	64	65	58	32	27	23
Trudno powiedzieć	7	6	7	7	8	7	6	4	5	6	7	8	7

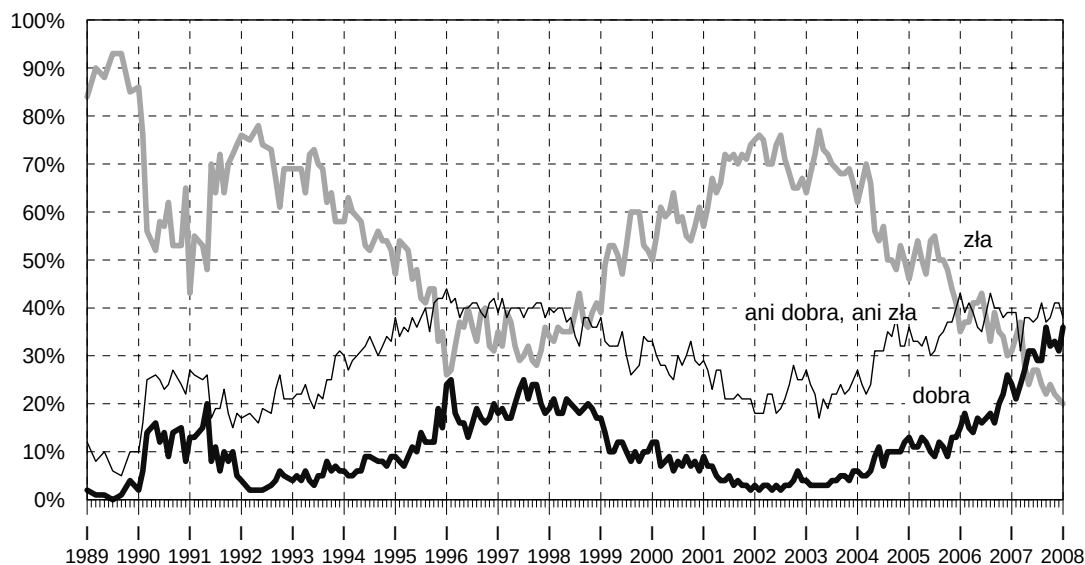
W większości analizowanych grup społecznych pozytywne opinie na ten temat przynajmniej minimalnie przeważają nad negatywnymi. Odwrotna sytuacja jest wśród badanych starszych (powyżej 54 roku życia), mających wykształcenie podstawowe lub zasadnicze zawodowe, robotników wykwalifikowanych, osób biernych zawodowo (poza jeszcze się uczącymi), uzyskujących niskie dochody (do 500 zł *per capita*) i źle oceniających swoją sytuację materialną, respondentów uczestniczących w praktykach religijnych co najmniej raz w tygodniu oraz kobiet. Szczególnie wiele dobrych ocen sytuacji politycznej odnotowujemy wśród badanych z wyższym wykształceniem, uczniów i studentów, przedstawicieli kadry kierowniczej i inteligencji.

Nieco poprawiły się również oceny **sytuacji gospodarczej** w kraju. Ponad jedna trzecia badanych (36%, wzrost o 5 punktów) pozytywnie ocenia stan gospodarki, prawie dwie piąte (38%, spadek o 3 punkty) określa jej kondycję jako przeciętną, a jedna piąta (20%) wystawia oceny negatywne. Warto pamiętać, że oceny gospodarki są w ostatnim okresie najlepsze, od kiedy prowadzimy ich pomiar.

Tabela 4

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce? Czy jest ona:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- dobra	24	21	24	27	31	31	29	29	36	32	33	31	36
- ani dobra, ani zła	39	39	31	38	38	37	38	41	37	38	41	41	38
- zła	31	34	37	28	24	27	27	24	22	24	22	21	20
Trudno powiedzieć	7	6	8	7	7	5	6	5	5	6	4	7	6

RYS. 3. JAK PAN(I) OGÓLNIIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ GOSPODARCZĄ W POLSCE? CZY JEST ONA:

Pominięto „trudno powiedzieć”

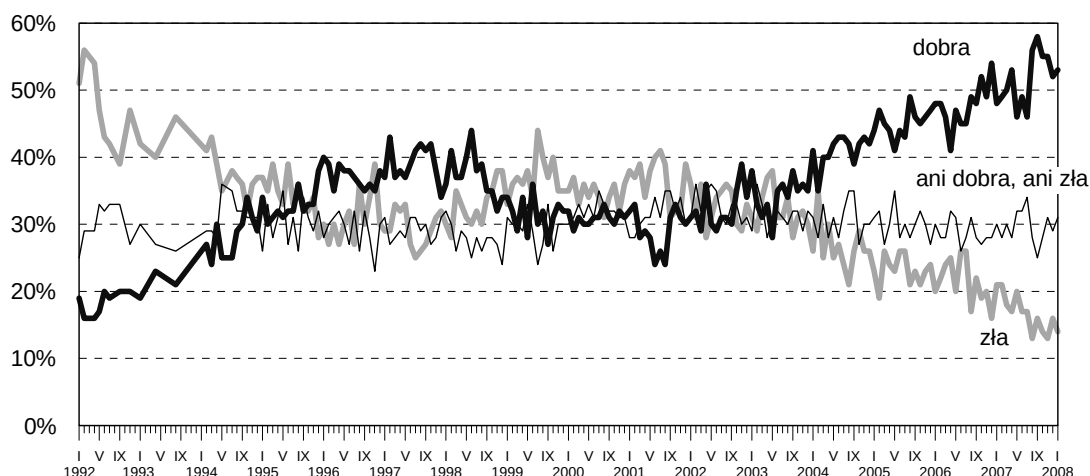
Opinie na temat stanu polskiej gospodarki zależą przede wszystkim od położenia społecznego ankietowanych. Im wyższa pozycja ekonomiczna (wyższe dochody i lepsze warunki materialne gospodarstwa domowego) oraz społeczna (wyższe wykształcenie i pozycja zawodowa), tym na ogół częstsze zadowolenie z sytuacji gospodarczej w kraju. Do najbardziej zadowolonych należą też mieszkańcy wielkich, ponadpółmilionowych miast. Pozytywnym opiniom sprzyja również młody wiek. Ponadto dobre oceny są częstsze wśród mężczyzn niż kobiet. Krytyczne opinie o stanie gospodarki są znacznie częstsze niż przeciętnie wśród osób uzyskujących niskie dochody (poniżej 300 zł *per capita*), źle oceniających swoją sytuację materialną, mających wykształcenie podstawowe, a także wśród rencistów, emerytów i robotników niewykwalifikowanych (zob. tabele aneksowe).

Opinie pracowników o **sytuacji w ich zakładach pracy** nie uległy znaczącym zmianom. Ponad połowa zatrudnionych (53%) pozytywnie ocenia kondycję swojego miejsca pracy, prawie jedna trzecia (31%) uznaje ją za przeciętną, a mniej więcej jedna siódma (14%) wyraża niezadowolenie.

Tabela 5

Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację w Pana(i) zakładzie pracy? Czy jest ona:	Wskaźania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	420	424	424	409	430	405	479	412	396	715	436	414	425
- dobra	48	49	50	53	46	49	46	56	58	55	55	52	53
- ani dobra, ani zła	30	28	30	28	32	32	34	28	25	28	31	29	31
- zła	21	21	18	17	20	17	17	13	16	14	13	16	14
Trudno powiedzieć	2	2	2	2	2	2	3	3	1	2	1	3	2
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- dobra	54	54	58	52	47	46	50	51	58	63	55	50	48
- ani dobra, ani zła	27	25	31	28	32	34	30	31	22	23	27	30	33
- zła	18	19	11	16	19	20	17	15	19	12	17	18	18
Trudno powiedzieć	1	2	1	3	2	0	3	4	1	2	0	2	1
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- dobra	47	52	49	66	54	61	55	70	61	63	66	55	66
- ani dobra, ani zła	30	26	29	23	30	26	30	18	22	24	28	27	22
- zła	17	18	21	10	17	11	13	9	16	11	4	16	9
Trudno powiedzieć	6	3	1	0	0	2	3	4	1	2	2	2	3
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- dobra	54	54	59	58	57	53	51	64	66	57	61	58	59
- ani dobra, ani zła	27	30	26	25	25	32	36	25	24	28	32	29	31
- zła	18	14	11	13	15	12	12	8	10	13	6	11	8
Trudno powiedzieć	0	2	3	3	3	3	2	3	0	2	1	2	2
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- dobra	7	12	11	21	13	26	11	16	18	13	19	10	28
- ani dobra, ani zła	52	41	46	42	43	38	41	44	43	48	39	36	34
- zła	38	47	43	35	44	36	43	41	36	36	40	43	36
Trudno powiedzieć	2	0	0	1	0	0	4	0	3	4	2	11	2

RYS. 4. JAK PAN(I) OGÓLNIIE OCENIA OBECNĄ SYTUACJĘ W PANA(I) ZAKŁADZIE PRACY? CZY JEST ONA:

Pominięto „trudno powiedzieć”

Opinie w tej sprawie zależą przede wszystkim od warunków materialnych gospodarstw domowych pracowników i od ich dochodów – im są gorsze, tym częstsze negatywne oceny kondycji zakładów pracy. Niezmiennie najbardziej krytycznie o sytuacji swoich gospodarstw wypowiadają się rolnicy. Kobiety znacznie rzadziej niż mężczyźni pozytywnie oceniają kondycję swoich miejsc pracy. Dobrych opinii zaś więcej jest wśród ankietowanych najmłodszych, najlepiej wykształconych i sytuowanych oraz mających wysoką pozycję zawodową.

Poczucie bezpieczeństwa zatrudnienia nie zmieniło się w znaczący sposób. Zdecydowana większość mających pracę (68%) nie obawia się jej utraty, a lęk przed bezrobociem odczuwa więcej niż co czwarty pracujący (29%).

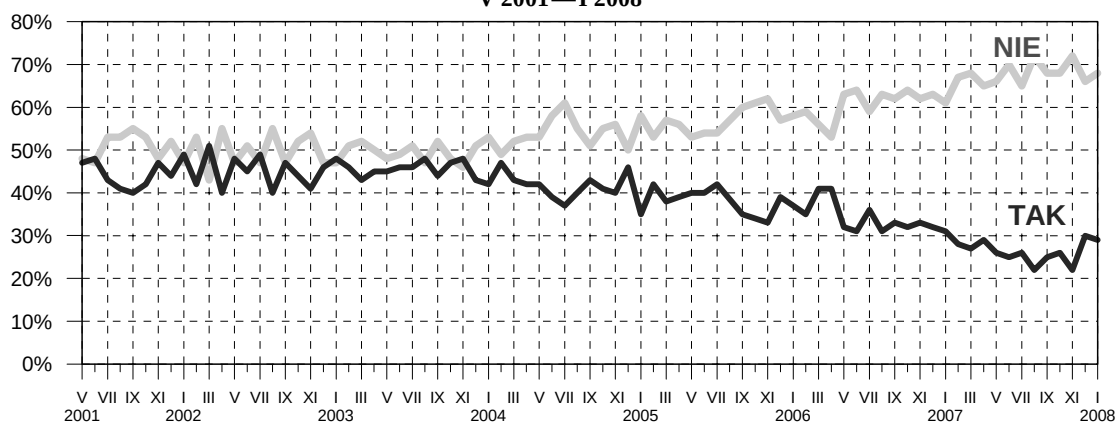
Tabela 6

Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy (np. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu, gospodarstwa itp.)?	Wskazania osób aktywnych zawodowo* według terminów badań																	
	V '07 (N=429)		VI '07 (N=402)		VII '07 (N=475)		VIII '07 (N=410)		IX '07 (N=396)		X '07 (N=713)		XI '07 (N=429)		XII '07 (N=414)		I '08 (N=424)	
	w procentach																	
Bardzo poważnie się z tym liczę	6	26	6	25	5	26	5	22	6	25	6	26	3	22	7	30	5	29
Raczej tak	20				19				21				17				19	
Raczej nie	36	66	37	70	34	65	36	72	31	68	31	68	34	72	33	66	36	68
Nie, to mało prawdopodobne	30				33				31				36				37	
Trudno powiedzieć	8	8	5	5	9	9	6	6	7	7	6	6	6	6	4	4	3	3

* Dotyczy osób zatrudnionych, także rolników oraz emerytów i rencistów pracujących w niepełnym wymiarze godzin

RYŚ. 5. CZY LICZY SIĘ PAN(I) Z MOŻLIWOŚCIĄ UTRATY OBECNEJ PRACY (NP. ZWOLNIENIA, BANKRUCTWA, UPADKU, LIKWIDACJI ZAKŁADU, GOSPODARSTWA ITP.)?*

V 2001—I 2008

* Zsumowano odsetki odpowiedzi: „bardzo poważnie się z tym liczę” i „raczej się z tym liczę” (TAK) oraz „nie, to mało prawdopodobne” i „raczej nie” (NIE). Pominęto „trudno powiedzieć”

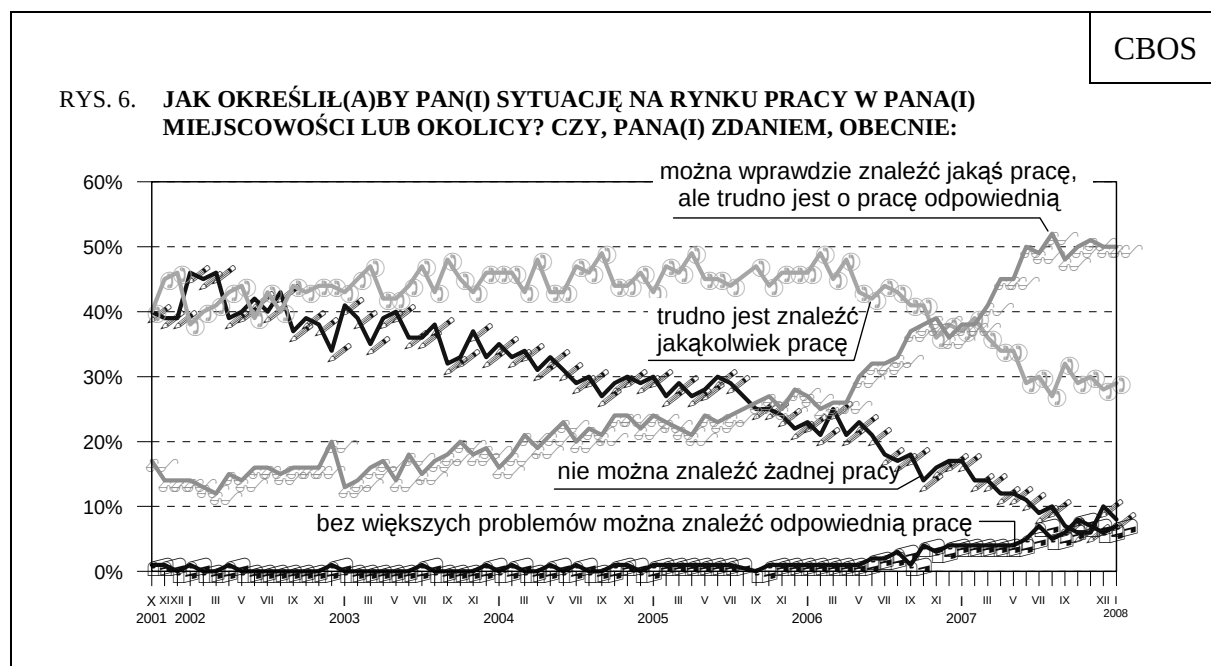
Uwaga: Pytanie zadawano respondentom mającym pracę, łącznie z rolnikami i osobami pomagającymi w prowadzeniu gospodarstwa rolnego oraz pracującym na własny rachunek poza rolnictwem

We wszystkich grupach społeczno-demograficznych przeważają wśród mających pracę ci, którzy nie obawiają się jej utraty. Poczuciu bezpieczeństwa zatrudnienia sprzyja dobra sytuacja materialna gospodarstw domowych pracowników oraz wysoka pozycja zawodowa. Bardziej ustabilizowani zawodowo czują się mężczyźni niż kobiety. Najbardziej spokojni o swoje miejsce pracy są rolnicy, a także osoby należące do kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracownicy umysłowi niższego szczebla. Natomiast poczucie zagrożenia bezrobociem najczęściej deklarują mieszkańcy największych miast, liczących 501 tys. i więcej ludności, oraz robotnicy niewykwalifikowani. Jest też ono tym większe, im wyższe wykształcenie badanych (zob. tabele aneksowe).

Oceny **sytuacji panującej na lokalnych rynkach pracy** pozostały na niemal niezmiennym poziomie. Tylko nieliczni respondenci (7%) twierdzą, że w ich miejscu zamieszkania lub okolicy bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę, ale połowa badanych (50%) uważa, że jakieś zatrudnienie jest osiągalne. Więcej niż co czwarty ankietowany (29%) jest zdania, że na lokalnym rynku trudno jest o jakąkolwiek pracę, a mniej więcej co trzynasty (8%) wyraża przekonanie, że nie ma tam żadnego zatrudnienia. W sumie jednak, tak jak przed miesiącem, opinie pozytywne (57%) znacznie przeważają nad negatywnymi (37%).

Tabela 7

Jak określił(a)by Pan(i) sytuację na rynku pracy w Pana(i) miejscowości lub okolicy? Czy, Pana(i) zdaniem, obecnie:	Wskazania respondentów według terminów badań							
	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007							2008
	w procentach							
- bez większych problemów można znaleźć odpowiednią pracę	5	7	5	6	8	7	6	7
- można wprawdzie znaleźć jakąś pracę, ale trudno jest o pracę odpowiednią	50	49	52	48	50	51	50	50
- trudno jest znaleźć jakąkolwiek pracę	29	30	27	32	29	30	28	29
- nie można znaleźć żadnej pracy	11	9	10	7	6	6	10	8
Trudno powiedzieć	5	5	6	7	7	6	6	6

Pominięto „trudno powiedzieć”

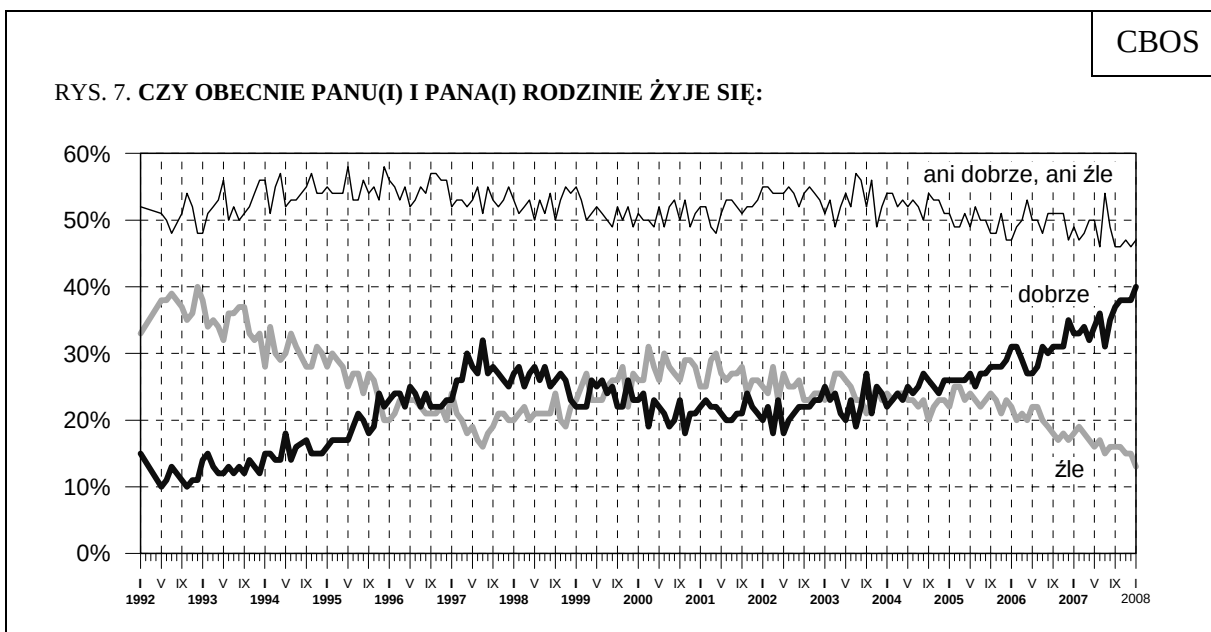
Na trudności ze znalezieniem jakiegokolwiek pracy lub na jej całkowity brak w miejscu zamieszkania i okolicy badani wskazują na ogół tym częściej, w im mniejszej miejscowości mieszkają, im niższy jest poziom ich wykształcenia i dochodów oraz gorsze warunki materialne gospodarstw domowych. Nieco bardziej krytycznie oceniają sytuację kobiety niż mężczyźni. Obraz lokalnego rynku pracy zależy również od wieku i pozycji zawodowej pracowników. Na szanse znalezienia pracy najczęściej wskazują osoby prowadzące działalność gospodarczą, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracownicy fizyczno-umysłowi, natomiast na trudności w tym zakresie – przede wszystkim renciści, emeryci i bezrobotni. Im starsi są respondenci (poczynając od mających 25 lat), tym częściej mają trudności ze znalezieniem pracy. Wyższe wykształcenie, dochody oraz lepsza sytuacja

materialna badanych, a także większe miejsce zamieszkania sprzyjają pozytywnym ocenom lokalnego rynku pracy. Opinie o sytuacji na tym rynku lepsze są wśród respondentów o przekonaniach prawicowych niż tych, którzy deklarują poglądy lewicowe.

Na niemal niezmiennym poziomie – najwyższym, od kiedy prowadzimy pomiar – pozostały opinie o tym, **jak się żyje badanym i ich rodzinom**. Dwie piąte ankietowanych (40%) określa jakość życia rodziny jako dobrą, prawie połowa (47%) uznaje ją za przeciętną, a mniej więcej jedna ósma (13%) ocenia negatywnie.

Tabela 8

Czy obecnie Panu(i) i Pana(i) rodzinie żyje się:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- dobrze	33	33	34	32	34	36	31	35	37	38	38	38	40
- ani dobrze, ani źle	49	47	48	50	50	46	54	49	46	46	47	46	47
- źle	18	19	18	17	16	17	15	16	16	16	15	15	13
Trudno powiedzieć	0	1	0	1	0	0	0	0	1	0	0	1	0

Pominięto „trudno powiedzieć”

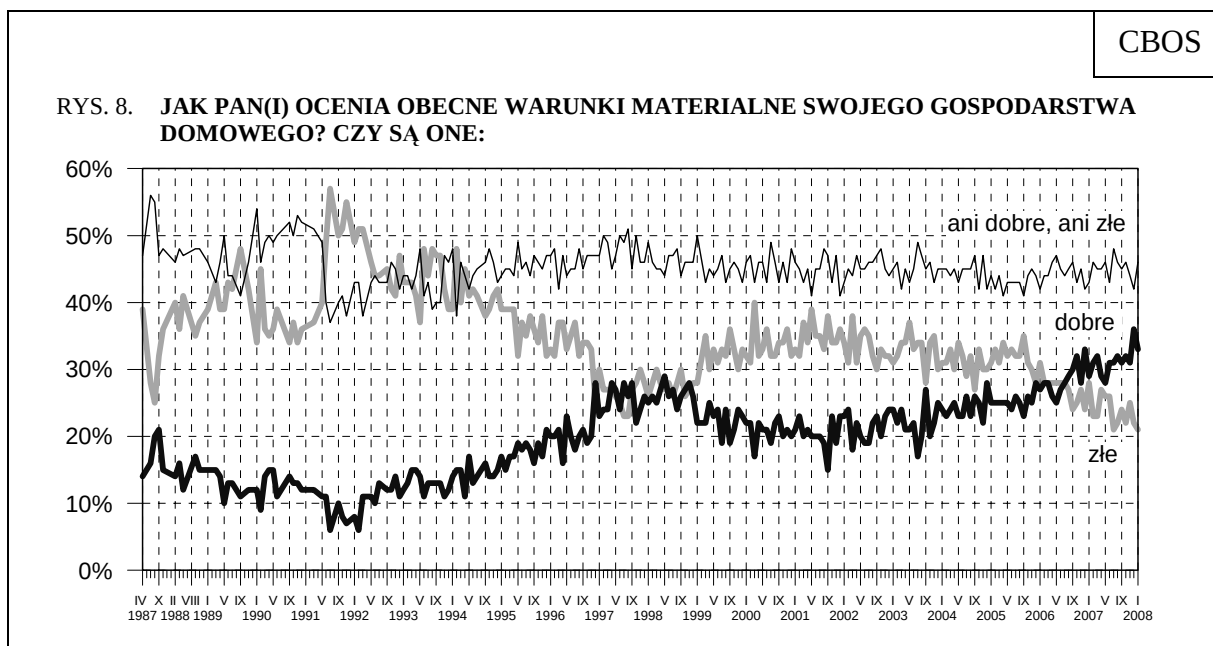
Opinie na ten temat zależą od położenia społecznego i wieku badanych. Im wyższa ich pozycja społeczno-ekonomiczna, poziom wykształcenia i młodszy wiek, tym na ogół lepsze oceny poziomu życia. Do najbardziej zadowolonych należą osoby najlepiej sytuowane,

z wyższym wykształceniem, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji, uczniowie i studenci. Natomiast najgorzej poziom życia rodziny oceniają badani starsi (powyżej 54 roku życia), żyjący w złych warunkach materialnych, renciści, respondenci z wykształceniem podstawowym. W ocenie sytuacji swoich gospodarstw domowych kobiety są bardziej krytyczne niż mężczyźni.

Minimalnie gorsze niż przed miesiącem (ale nadal lepsze niż kiedykolwiek w ostatnich dwudziestu latach) są opinie badanych o warunkach materialnych ich gospodarstw domowych. Jedna trzecia ankietowanych (33%, spadek o 3 punkty) uznaje je za dobre, niemal połowa (46%, wzrost o 4 punkty) uważa, że są one przeciętne, a jedna piąta (21%) ocenia negatywnie.

Tabela 9

Jak Pan(i) ocenia obecne warunki materialne swojego gospodarstwa domowego? Czy są one:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- dobre	29	31	32	29	28	31	31	32	31	32	31	36	33
- ani dobre, ani złe	43	46	45	45	46	43	48	46	45	46	44	42	46
- złe	28	23	23	27	26	26	21	22	24	22	25	22	21

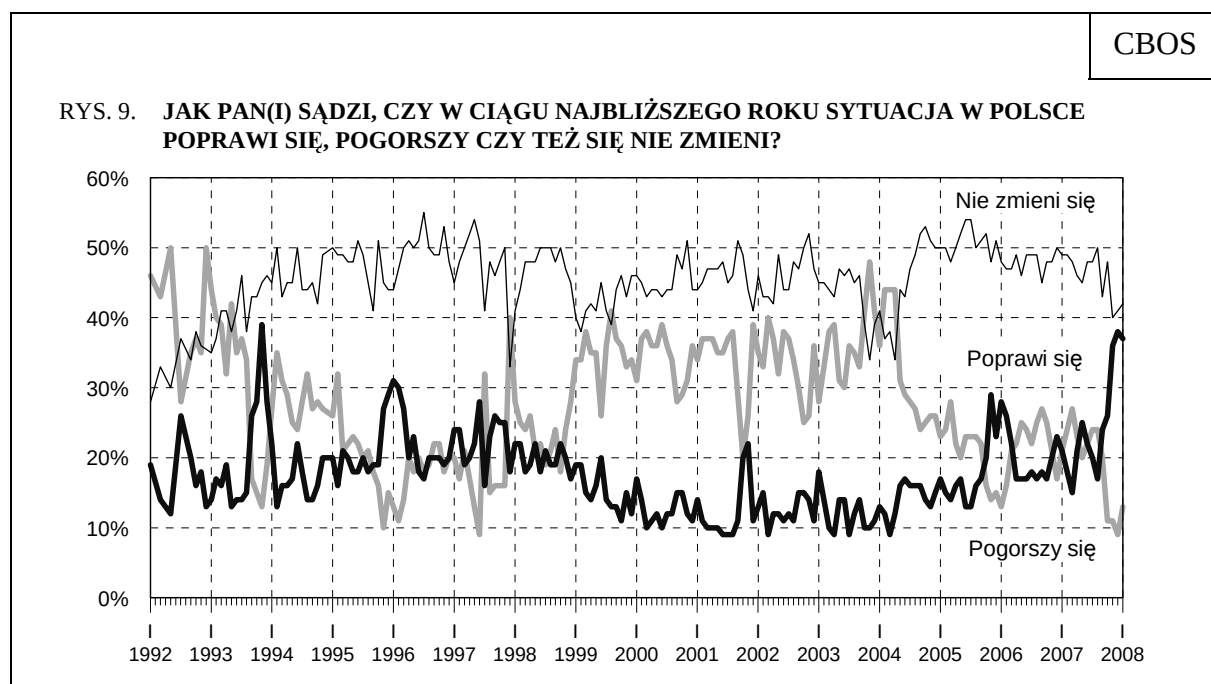
Do marca 1992 roku pytanie brzmiało: „Jak ocenia Pan(i) swoje (rodziny) obecne warunki materialne?“, a środkową kategorią skali było „średnie, przeciętne”

PRZEWIDYWANIA

W styczniu przewidywania dotyczące rozwoju **ogólnej sytuacji w kraju w najbliższym roku** okazały się trochę gorsze niż przed miesiącem. O 4 punkty (do 13%) przybyło osób, które uważają, że sytuacja w ciągu roku się pogorszy. Nadal niemal dwie piąte ankietowanych (37%) spodziewa się poprawy, a nieco więcej (42%) sądzi, że nic się w kraju nie zmieni. Ubyło osób niemających określonego stanowiska w tej kwestii (z 12% do 7%).

Tabela 10

Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
Poprawi się	21	18	15	21	25	22	20	17	24	26	36	38	37
Nie zmieni się	49	49	48	46	45	48	48	50	43	48	40	41	42
Pogorszy się	21	24	27	23	20	22	24	24	20	11	11	9	13
Trudno powiedzieć	9	9	11	10	10	8	8	9	13	15	13	12	7

Pominięto „trudno powiedzieć”

W większości grup społeczno-demograficznych najczęstsze jest przekonanie, że w najbliższym roku sytuacja w Polsce się nie zmieni. Natomiast optymizm jest tym częstszy, im młodszy są badani, im większa miejscowość, w której mieszkają, oraz im lepiej są

wykształceni i sytuowani. Wśród osób młodych (poniżej 25 roku życia), najlepiej wykształconych i sytuowanych, dobrze oceniających warunki materialne swoich gospodarstw domowych, a także uczniów i studentów, ankietowanych mających wysoką pozycję zawodową oraz mieszkańców dużych miast (powyżej 100 tys. ludności) przeważają opinie, że w ciągu najbliższego roku sytuacja w kraju się poprawi. Więcej optymistów jest wśród mężczyzn niż kobiet. Pogorszenie sytuacji częściej niż przeciętnie przewidują ankietowani najslabiej wykształceni, źle oceniający swoją sytuację materialną, renciści, a także osoby w wieku od 55 do 64 lat (zob. tabele aneksowe).

Zdecydowanie najwięcej optymistów jest wśród wyborców PO. Ponad połowa z nich spodziewa się w najbliższym roku poprawy sytuacji w Polsce. W elektoratach PSL, LiD i PiS optymiści również mają przewagę nad pesymistami, z tym że sympatycy tych ugrupowań najczęściej nie oczekują zmian. Trzeba jednak podkreślić, że wśród wyborców PiS odsetek osób przewidujących pogorszenie sytuacji w kraju jest zdecydowanie wyższy od przeciętnego.

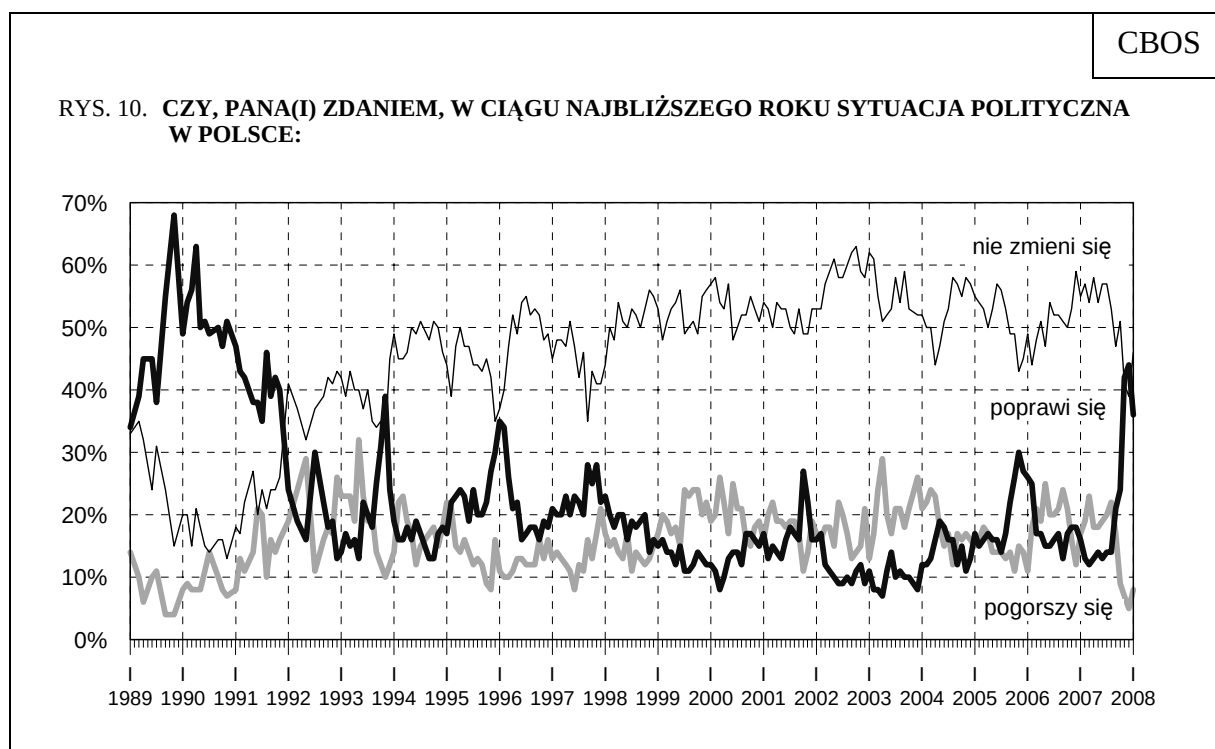
Tabela 11

Potencjalne elektoraty*	Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?			
	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć
	w procentach			
PO	55	35	5	5
PSL	42	50	8	0
Lewica i Demokraci	34	46	18	2
PiS	33	41	20	6
Niezdecydowani, na kogo głosować	32	53	5	11
Niezdecydowani, czy głosować	32	45	16	7
Niezamierzający głosować	19	48	20	13
* Wyodrębnione na podstawie deklaracji głosowania w potencjalnych wyborach parlamentarnych. Pominęto elektoraty nieliczenie reprezentowane w badanej próbie				

Mimo że w przewidywaniach dotyczących **sytuacji politycznej** ubyłło optymistów (o 8 punktów, do 36%) nadal przeważają oni nad pesymistami (8%, wzrost o 3 punkty). Jednak największa grupa badanych (46%, wzrost o 7 punktów) nie przewiduje zmian w tej dziedzinie.

Tabela 12

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- poprawi się	16	13	12	13	14	13	14	14	21	24	42	44	36
- nie zmieni się	55	57	54	58	54	57	57	53	47	51	41	39	46
- pogorszy się	17	19	23	18	18	19	20	22	17	9	7	5	8
Trudno powiedzieć	12	11	11	11	14	11	9	11	14	16	10	12	10

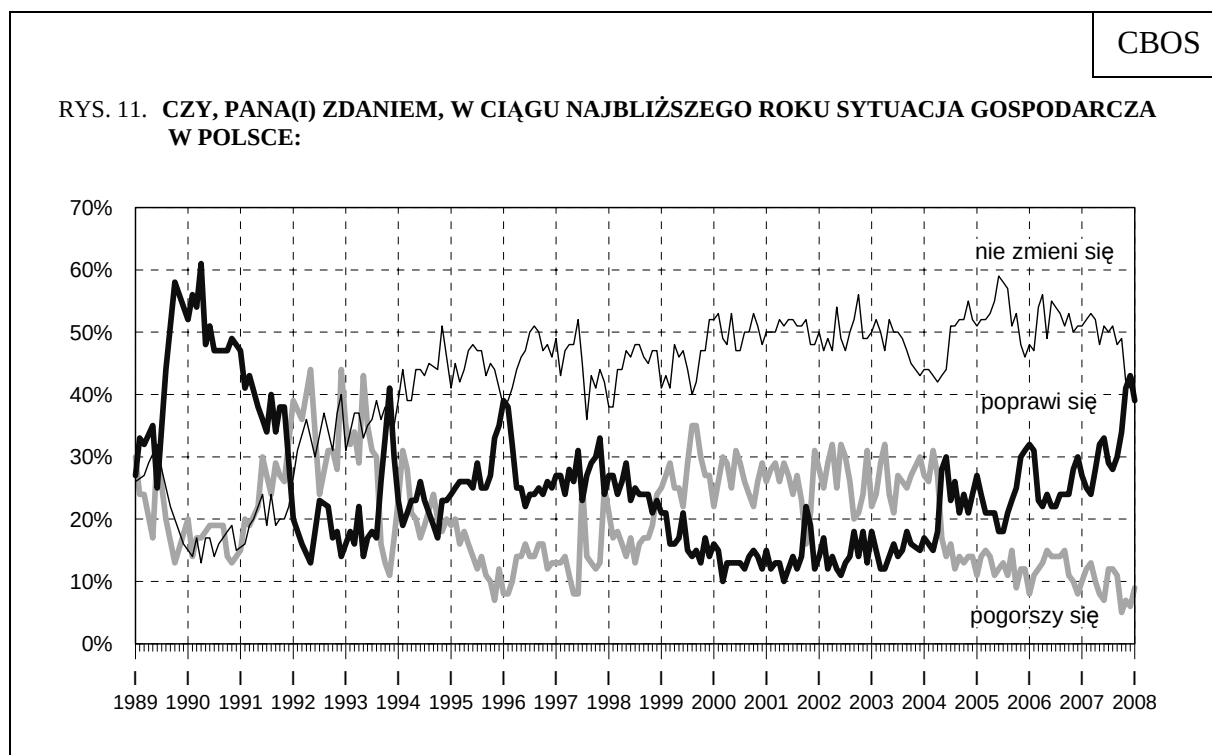
Pominięto „trudno powiedzieć”

Im lepiej wykształceni i sytuowani są ankietowani, tym częściej wyrażają nadzieję na poprawę sytuacji politycznej w Polsce. Najbardziej optymistycznie nastawieni są respondenci z wyższym wykształceniem, w wieku od 25 do 34 lat, mieszkający w największych miastach (powyżej 500 tys. ludności), mający wysoką pozycję zawodową i osiągający najwyższe dochody na osobę w rodzinie. W żadnej z grup społeczno-demograficznych pesymiści nie stanowią więcej niż 15%, na ogół przeważa zaś przekonanie, że sytuacja polityczna się nie zmieni (zob. tabele aneksowe).

Bardziej sceptyczne niż miesiąc temu jest nastawienie wobec kierunku rozwoju **sytuacji gospodarczej**, niemniej jednak oczekujący poprawy (39%, spadek o 4 punkty) znacznie przeważają nad przewidującymi pogorszenie (9%, wzrost o 3 punkty), a ponad dwie piąte ankietowanych (43%) nie spodziewa się zmian.

Tabela 13

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja gospodarcza w Polsce:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- poprawi się	27	25	24	28	32	33	29	28	30	34	41	43	39
- nie zmieni się	51	52	53	52	48	51	50	51	48	49	42	41	43
- pogorszy się	10	12	13	10	8	7	12	12	11	5	7	6	9
Trudno powiedzieć	11	11	10	10	12	9	9	9	11	12	10	10	9

Pominięto „trudno powiedzieć”

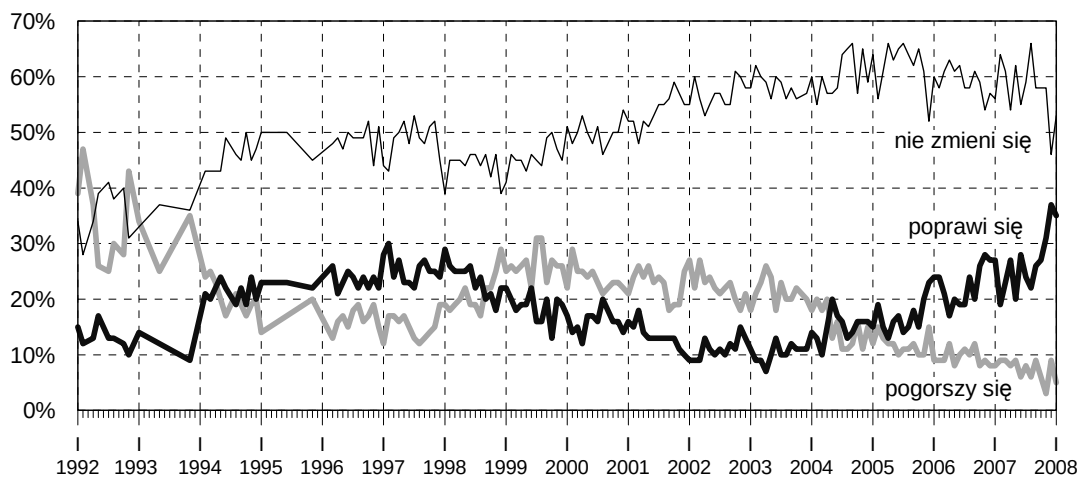
Poprawy sytuacji gospodarczej badani spodziewają się tym częściej, im lepiej są wykształceni i sytuowani, na ogół też im są młodszy. Rzadziej natomiast przewidują ją kobiety, osoby starsze, mieszkańcy wsi, respondenci słabo wykształceni i źle sytuowani, rolnicy, robotnicy niewykwalifikowani. Najwięcej obaw mają prowadzący działalność gospodarczą oraz osoby żyjące w złych warunkach materialnych.

Przewidywania dotyczące kondycji **zakładów pracy respondentów** po lekkim wahnięciu, obserwowanym przed miesiącem, w styczniu wróciły do wcześniejszego poziomu. Przybyło pracowników uważających, że kondycja ich zakładów pracy nie ulegnie zmianie (z 46% do 53%). Optymiści (35%) nadal zdecydowanie przeważają nad pesymistami (5%, spadek o 4 punkty).

Tabela 14

Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja w Pana(i) zakładzie pracy:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
Respondenci aktywni zawodowo (ogółem)													
N=	427	426	431	415	435	413	478	421	400	719	437	412	430
- poprawi się	27	19	23	27	20	28	24	22	26	27	31	37	35
- pozostanie bez zmian	56	64	61	54	62	55	59	66	58	58	58	46	53
- pogorszy się	8	9	9	8	9	6	8	6	9	6	3	9	5
Trudno powiedzieć	8	8	7	11	9	10	9	6	7	9	8	9	7
Pracownicy instytucji państwowych i publicznych													
- poprawi się	28	13	20	22	36	18	23	23	25	27	29	28	30
- pozostanie bez zmian	57	66	62	58	52	64	62	67	55	61	62	60	56
- pogorszy się	9	13	11	9	6	10	8	4	11	5	4	6	8
Trudno powiedzieć	7	7	7	11	5	8	7	5	8	7	4	7	6
Pracujący w spółkach o własności prywatnej i państwowej													
- poprawi się	26	20	20	28	40	43	26	32	29	27	33	46	37
- pozostanie bez zmian	54	70	58	59	51	44	54	56	55	57	51	37	46
- pogorszy się	6	6	9	3	8	2	10	8	9	7	0	10	3
Trudno powiedzieć	14	4	12	11	1	11	10	4	7	8	15	8	13
Pracujący w sektorze prywatnym poza rolnictwem													
- poprawi się	32	24	30	29	34	31	26	20	28	29	33	38	38
- pozostanie bez zmian	53	63	59	51	50	53	60	69	62	56	59	43	54
- pogorszy się	9	5	7	8	8	4	5	4	6	6	3	11	2
Trudno powiedzieć	6	6	5	12	8	12	9	6	4	9	6	9	6
Pracujący w indywidualnych gospodarstwach rolnych													
- poprawi się	15	13	6	27	21	23	22	12	12	16	25	30	23
- pozostanie bez zmian	73	57	78	54	52	59	57	73	62	57	56	44	59
- pogorszy się	5	14	14	11	3	13	13	15	9	11	7	13	11
Trudno powiedzieć	6	16	2	8	23	4	7	0	18	16	12	13	8

RYS. 12. CZY, PANA(I) ZDANIEM, W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU SYTUACJA W PANA(I) ZAKŁADZIE PRACY:

Pominięto „trudno powiedzieć”

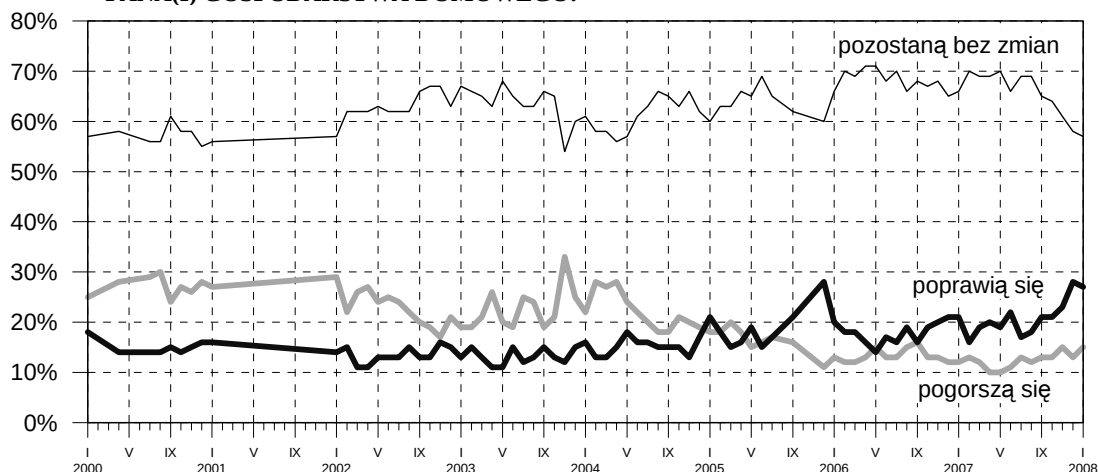
Poprawy sytuacji w miejscu pracy ankietowani spodziewają się tym częściej, im są młodszy i lepiej wykształceni, a także im lepiej oceniają kondycję materialną swoich gospodarstw domowych, częściej też badani o orientacji prawicowej niż ci, którzy identyfikują się z lewicą. Natomiast pogorszenie kondycji swoich miejsc pracy przewidują częściej niż przeciętnie pracownicy uzyskujący najniższe dochody *per capita* w gospodarstwie domowym, źle oceniający swoją sytuację materialną, rolnicy.

Nie zmieniły się oczekiwania dotyczące **warunków materialnych własnych gospodarstw domowych**. Obecnie ponad jedna czwarta ankietowanych (27%) liczy na ich poprawę, ponad połowa (57%) jest zdania, że nie ulegną one zmianie, a mniej więcej co siódmy (15%) spodziewa się pogorszenia.

Tabela 15

Jak, Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku warunki materialne Pana(i) gospodarstwa domowego:	Wskaźniki respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- poprawią się	21	16	19	20	19	22	17	18	21	21	23	28	27
- pozostaną bez zmian	66	70	69	69	70	66	69	69	65	64	61	58	57
- pogorszą się	12	13	12	10	10	11	13	12	13	13	15	13	15
Trudno powiedzieć	1	1	0	1	1	1	1	1	1	2	1	1	1

RYS. 13. JAK PAN(I) SĄDZI, CZY W CIĄGU NAJBLIŻSZEGO ROKU WARUNKI MATERIALNE PANA(I) GOSPODARSTWA DOMOWEGO:

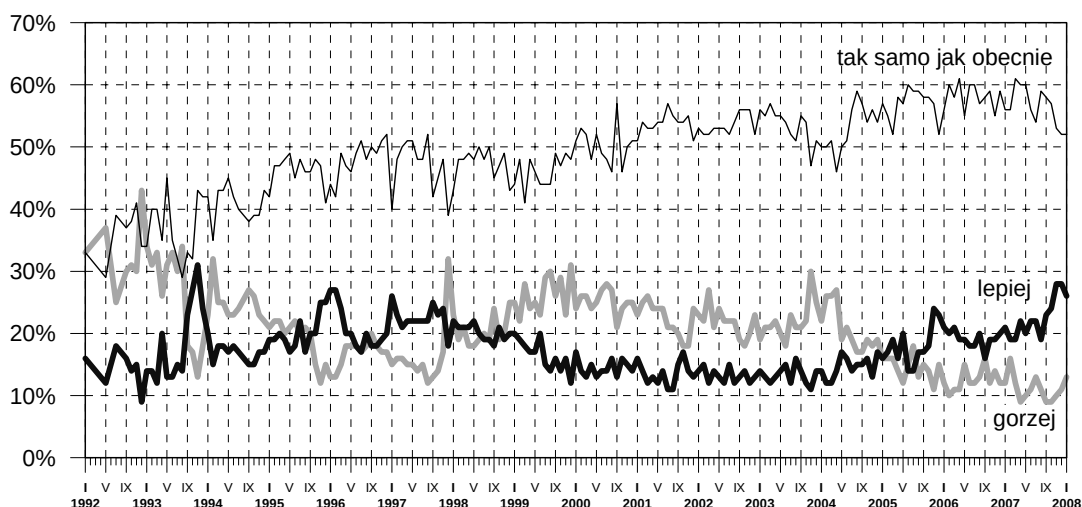
Pominięto „trudno powiedzieć”

Przewidywania dotyczące **poziomu życia** ankietowanych i ich rodzin pozostały na podobnym poziomie jak przed miesiącem i nadal są dość dobre. Ponad połowa badanych (52%) sądzi, że za rok będzie im się żyło tak samo jak obecnie, co czwarty (26%) spodziewa się poprawy, a co ósmy (13%) przewiduje pogorszenie.

Tabela 16

Jak Pan(i) sądzi, czy za rok Panu(i) i Pana(i) rodzinie będzie się żyło:	Wskazania respondentów według terminów badań												
	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	I
	2007												2008
	w procentach												
- lepiej	21	19	19	22	20	22	22	19	23	24	28	28	26
- tak samo	56	56	61	60	60	56	54	59	58	57	53	52	52
- gorzej	12	16	12	9	10	11	13	11	9	9	10	11	13
Trudno powiedzieć	10	9	8	9	10	11	11	11	10	10	9	10	9

RYS. 14. JAK PAN(I) SĄDZI, CZY ZA ROK PANU(I) I PANA(I) RODZINIE BĘDZIE SIĘ ŻYŁO:

Pominięto „trudno powiedzieć”

Na poprawę jakości życia swoich rodzin badani liczą tym częściej, im lepiej są wykształceni i im lepiej oceniają własne warunki materialne, a także im rzadziej uczestniczą w praktykach religijnych; częściej respondenci o poglądach prawicowych niż deklarujący przekonania lewicowe, częściej też mężczyźni niż kobiety. Optymistycznie nastawieni są również robotnicy niewykwalifikowani, przedstawiciele kadry kierowniczej i inteligencji oraz pracownicy fizyczno-umysłowi, a także respondenci w wieku od 25 do 34 lat. Obniżenia poziomu życia spodziewają się natomiast przede wszystkim emeryci, ankietowani źle oceniający swoją sytuację materialną, mający co najmniej 54 lata, ale też ci, którzy osiągają stosunkowo wysokie, choć nie najwyższe dochody (od 901 zł do 1200 zł na osobę w gospodarstwie domowym).

Chociaż przewidywania dotyczące rozwoju sytuacji w kraju są nieco gorsze niż miesiąc temu, pesymiści nadal pozostają w wyraźnej mniejszości. Sprzyjają temu niezwykle pozytywne opinie o ekonomicznym wymiarze życia. W ostatnim okresie odnotowujemy najlepsze w naszych badaniach oceny sytuacji gospodarczej, kondycji zakładów pracy, jakości

życia rodzin oraz warunków materialnych ich gospodarstw domowych. Lepsze niż kiedykolwiek są także opinie o lokalnych rynkach pracy. Również oceny innych aspektów rzeczywistości należą obecnie do najlepszych od co najmniej dziesięciu lat. Wszystko to sprawia, że w nowy rok Polacy wchodzi z bardzo optymistycznym nastawieniem i dobrym samopoczuciem².

Opracowała
Joanna SZCZEPAŃSKA

² Patrz komunikat z badań CBOS „Samopoczucie Polaków i postrzeganie nastrojów środowiska społecznego w latach 1988–2007”, grudzień 2007.

A N E K S

Tabela 1. Czy, ogólnie rzecz biorąc, sytuacja w naszym kraju zmierza w dobrym czy też w złym kierunku?

(%)

	W dobrym	W złym	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	53	29	18	890
Płeć				
Mężczyźni	56	25	18	424
Kobiety	50	33	17	466
Wiek				
18-24 lat	59	32	9	128
25-34	67	18	14	165
35-44	60	24	15	139
45-54	55	25	20	156
55-64	36	36	27	148
65 lat i więcej	40	41	19	154
Miejsce zamieszkania				
Wieś	49	29	22	338
Miasto do 20 tys.	60	27	13	121
20-100 tys.	48	31	21	169
101-500 tys.	56	33	11	140
501 tys.i więcej mieszk.	61	28	11	122
Wykształcenie				
Podstawowe	41	40	19	241
Zasadnicze zawodowe	45	34	20	226
Średnie	59	24	17	299
Wyższe	74	13	12	123
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	82	10	8	65
Prac.umysł.niż.szczebła	60	20	19	87
Pracownicy fiz.- umysł.	60	26	14	63
Robotnicy wykwalifikowani	66	19	15	88
Robotnicy niewykwalifik.	43	36	20	47
Rolnicy	53	22	25	47
Pracujący na własny rach.	51	32	16	31
Bierni zawodowo				
Renciści	38	40	22	82
Emeryci	39	40	21	204
Uczniowie i studenci	66	27	8	69
Bezrobotni	46	32	21	77
Gospodynie domowe i inni	57	32	11	29
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	66	18	17	123
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	56	26	18	70
sekt. pryw. poza rolnict.	62	22	15	191
prywatnym gosp. rolnym	48	27	25	48
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	45	42	13	60
301-500	49	34	16	94
501-900	48	39	13	179
901-1200	52	32	16	123
Powyżej 1200 zł	72	14	14	105
Ocena własnych war. mater.				
Złe	35	46	19	190
Średnie	52	29	19	404
Dobre	65	19	16	296
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	56	30	13	54
Raz w tygodniu	49	32	19	420
1-2 razy w miesiącu	60	22	18	160
Kilka razy w roku	51	32	17	175
W ogóle nie uczestniczy	62	25	13	81
Poglądy polityczne				
Lewica	52	30	18	117
Centrum	56	27	17	253
Prawica	61	27	12	316
Trudno powiedzieć	37	35	27	203

Tabela 2. Jak Pan(i) ogólnie ocenia obecną sytuację gospodarczą w Polsce?
Czy jest ona:

(%)

	dobra	ani dobra, ani zła	zła	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	38	20	6	890
Płeć					
Mężczyźni	41	38	19	3	424
Kobiety	31	38	22	9	466
Wiek					
18-24 lat	50	29	18	2	128
25-34	37	42	14	7	165
35-44	35	43	18	5	139
45-54	39	38	22	2	156
55-64	29	38	25	8	148
65 lat i więcej	27	37	25	11	154
Miejsce zamieszkania					
Wieś	29	40	22	9	338
Miasto do 20 tys.	41	39	17	3	121
20-100 tys.	36	41	18	5	169
101-500 tys.	40	32	22	6	140
501 tys.i więcej mieszk.	45	32	21	1	122
Wykształcenie					
Podstawowe	25	38	29	9	241
Zasadnicze zawodowe	27	44	21	8	226
Średnie	42	35	19	4	299
Wyższe	58	33	7	1	123
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	64	29	6	2	65
Prac.umysł.niż.szczebla	40	44	15	2	87
Pracownicy fiz.- umysł.	44	33	20	3	63
Robotnicy wykwalifikowani	35	48	15	2	88
Robotnicy niewykwalifik.	31	28	32	9	47
Rolnicy	26	52	15	7	47
Pracujący na własny rach.	43	35	21	0	31
Bierni zawodowo					
Renciści	26	40	29	6	82
Emeryci	27	35	26	12	204
Uczniowie i studenci	59	23	16	2	69
Bezrobotni	29	44	20	7	77
Gospodynie domowe i inni	22	46	24	7	29
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	44	39	14	3	123
spółce właścicieli	41	38	15	6	70
prywatnych i państwa	42	37	18	3	191
sekt. pryw. poza rolnict.	21	49	23	7	48
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	29	35	31	5	60
301-500	28	38	27	7	94
501-900	26	50	20	4	179
901-1200	41	35	20	4	123
Powyżej 1200 zł	56	30	10	3	105
Ocena własnych war. mater.					
Złe	21	32	38	10	190
Średnie	29	44	21	5	404
Dobre	55	33	8	4	296
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	35	37	24	4	54
Raz w tygodniu	32	37	23	7	420
1-2 razy w miesiącu	40	37	19	4	160
Kilka razy w roku	40	36	17	6	175
W ogóle nie uczestniczy	37	45	12	7	81
Poglądy polityczne					
Lewica	41	35	23	1	117
Centrum	34	44	17	5	253
Prawica	45	33	19	3	316
Trudno powiedzieć	21	38	25	15	203

Tabela 3. Czy liczy się Pan(i) z możliwością utraty obecnej pracy
(itp. zwolnienia, bankructwa, upadku, likwidacji zakładu,
gospodarstwa itp.)?

(%)

	Tak	Nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	29	68	3	424
Płeć				
Mężczyźni	25	72	2	245
Kobiety	33	63	4	180
Wiek				
18-24 lat	25	72	2	44
25-34	32	64	4	128
35-44	26	72	2	104
45-54	31	65	4	101
55-64	20	78	2	41
65 lat i więcej	40	60	0	5
Miejsce zamieszkania				
Wieś	22	73	5	152
Miasto do 20 tys.	34	64	2	61
20-100 tys.	22	76	2	80
101-500 tys.	31	69	0	64
501 tys.i więcej mieszk.	44	51	5	66
Wykształcenie				
Podstawowe	19	76	6	50
Zasadnicze zawodowe	27	68	6	107
Średnie	31	66	3	168
Wyższe	31	69	0	100
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	31	69	0	65
Prac.umysł.niż.szczebła	29	70	1	86
Pracownicy fiz.- umysł.	28	63	9	62
Robotnicy wykwalifikowani	32	67	1	87
Robotnicy niewykwalifik.	36	54	9	43
Rolnicy	4	93	3	40
Pracujący na własny rach.	32	65	3	31
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	33	65	2	119
spółce właścicieli				
prywatnych i państwa	26	70	4	68
sekt. pryw. poza rolnict.	32	65	4	188
prywatnym gosp. rolnym	7	91	2	42
Dochody na jedną osobę				
Do 300 zł	33	54	12	16
301-500	30	70	0	41
501-900	30	67	3	84
901-1200	27	73	0	56
Powyżej 1200 zł	28	71	2	68
Ocena własnych war. mater.				
Złe	30	64	5	56
Średnie	32	64	4	192
Dobre	25	74	1	176
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	18	76	6	16
Raz w tygodniu	24	73	4	210
1-2 razy w miesiącu	34	63	3	79
Kilka razy w roku	36	61	3	80
W ogóle nie uczestniczy	31	69	0	38
Poglądy polityczne				
Lewica	31	64	5	58
Centrum	23	75	2	132
Prawica	34	64	2	161
Trudno powiedzieć	26	69	5	73

Tabela 4. Jak Pan(i) sądzi, czy w ciągu najbliższego roku sytuacja w Polsce poprawi się, pogorszy czy też się nie zmieni?

(%)

	Poprawi się	Nie zmieni się	Pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	37	42	13	7	890
Płeć					
Mężczyźni	41	41	13	5	424
Kobiety	34	44	13	9	466
Wiek					
18-24 lat	51	34	12	4	128
25-34	45	43	6	7	165
35-44	37	48	11	4	139
45-54	32	46	16	6	156
55-64	32	44	18	6	148
65 lat i więcej	30	39	16	15	154
Miejsce zamieszkania					
Wieś	31	44	15	10	338
Miasto do 20 tys.	36	52	8	4	121
20-100 tys.	38	42	14	6	169
101-500 tys.	44	36	11	9	140
501 tys.i więcej mieszk.	50	35	12	3	122
Wykształcenie					
Podstawowe	29	42	18	10	241
Zasadnicze zawodowe	32	44	14	10	226
Średnie	42	42	11	5	299
Wyższe	52	41	5	2	123
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	59	34	5	2	65
Prac.umysł.niż.szczebla	43	43	9	5	87
Pracownicy fiz.- umysł.	50	38	7	5	63
Robotnicy wykwalifikowani	39	47	12	2	88
Robotnicy niewykwalifik.	28	47	13	12	47
Rolnicy	30	55	12	3	47
Pracujący na własny rach.	38	44	15	3	31
Bierni zawodowo					
Renciści	31	40	17	12	82
Emeryci	29	43	15	14	204
Uczniowie i studenci	52	30	14	4	69
Bezrobotni	39	42	13	7	77
Gospodynie domowe i inni	14	52	34	0	29
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	45	41	11	3	123
spółce właścicieli					
prywatnych i państwa	49	35	8	8	70
sekt. pryw. poza rolnict.	42	46	8	4	191
prywatnym gosp. rolnym	27	53	17	3	48
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	28	49	14	10	60
301-500	33	36	20	10	94
501-900	37	42	15	7	179
901-1200	41	42	12	5	123
Powyżej 1200 zł	48	42	6	5	105
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	40	22	12	190
Średnie	36	45	12	7	404
Dobre	47	40	9	4	296
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	29	47	13	11	54
Raz w tygodniu	37	42	15	7	420
1-2 razy w miesiącu	40	45	9	6	160
Kilka razy w roku	42	38	12	8	175
W ogóle nie uczestniczy	33	48	12	8	81
Poglądy polityczne					
Lewica	35	43	14	7	117
Centrum	39	46	11	4	253
Prawica	42	41	13	4	316
Trudno powiedzieć	30	40	14	16	203

Tabela 5. Czy, Pana(i) zdaniem, w ciągu najbliższego roku sytuacja polityczna w Polsce:

(%)

	poprawi się	nie zmieni się	pogorszy się	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	36	46	8	10	889
Płeć					
Mężczyźni	36	49	8	7	424
Kobiety	36	43	8	13	465
Wiek					
18-24 lat	41	42	9	9	128
25-34	48	41	3	8	164
35-44	33	54	6	7	139
45-54	33	51	11	6	156
55-64	32	46	11	11	148
65 lat i więcej	28	44	11	17	154
Miejsce zamieszkania					
Wieś	26	53	7	14	338
Miasto do 20 tys.	45	38	8	9	121
20-100 tys.	38	45	9	8	169
101-500 tys.	39	45	7	9	139
501 tys.i więcej mieszk.	47	39	12	3	122
Wykształcenie					
Podstawowe	26	47	10	16	241
Zasadnicze zawodowe	32	50	7	11	226
Średnie	40	45	8	7	298
Wyższe	53	40	5	2	123
Grupa społ.-zaw. pracujący					
Kadra kier., inteligencja	51	42	3	4	65
Prac.umysł.niż.szczebla	53	34	8	4	87
Pracownicy fiz.- umysł.	42	37	13	8	63
Robotnicy wykwalifikowani	35	54	7	4	88
Robotnicy niewykwalifik.	28	48	5	19	47
Rolnicy	23	59	3	15	47
Pracujący na własny rach.	40	39	10	12	31
Bierni zawodowo					
Renciści	34	45	11	11	82
Emeryci	27	47	11	15	204
Uczniowie i studenci	46	44	3	7	69
Bezrobotni	34	51	7	8	77
Gospodynie domowe i inni	20	56	14	10	29
Pracuje w:					
inst. państw., publicznej	50	38	6	6	123
spółce właścicieli	38	41	12	9	70
prywatnych i państwa	39	47	7	8	191
sekt. pryw. poza rolnict.	21	60	5	15	48
prywatnym gosp. rolnym					
Dochody na jedną osobę					
Do 300 zł	18	57	12	12	60
301-500	27	55	8	9	93
501-900	35	49	7	9	179
901-1200	40	40	15	5	123
Powyżej 1200 zł	50	40	4	5	105
Ocena własnych war. mater.					
Złe	25	47	14	15	190
Średnie	32	49	9	9	403
Dobre	48	42	3	8	296
Udział w prakt. religijnych					
Kilka razy w tygodniu	34	46	10	10	54
Raz w tygodniu	32	49	9	10	420
1-2 razy w miesiącu	38	47	7	8	160
Kilka razy w roku	41	39	9	10	175
W ogóle nie uczestniczy	39	45	3	12	80
Poglądy polityczne					
Lewica	41	45	9	4	117
Centrum	39	49	7	6	253
Prawica	40	47	8	5	315
Trudno powiedzieć	22	43	10	25	203